

Kuke-*U B D.*

Kieju kukk, sa kodu lind, | Meelte mulle tuletä,
Arata sa wara mind, | Et saan wirgost öppima.

Jurjewis.

Trükitud J. Mäsepp'a kuluaga.

1902.

Mus
Kuke ABD-raamat.
Viltidega.

Kirju kuff, sa kodulind,
Arata sa wara mind;
Meelde mulle tuleta,
Et pean wirgast õppima.

Jurjewis.

Trükitud J. Mäesep' a kuluga.

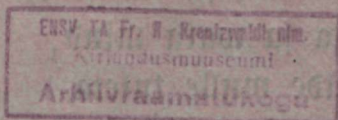
Къ напечатанію этой книги со стороны Лифл. Ев. Лютер.
консисторіи препятствій не имѣется.

Г. Эрнъ, Ассессоръ Консисторіи.

22. Февр. 1901.

№ 193.

Дозволено цензурою. — Юрьевъ, 23 Февраля 1901 г.

1959.1401

Tähestif.

a b d e g h i j k l
m n o p r s t u w
ä ö ö ü

A B D E G H
I K L M N O
P R S T U W
Ä Ö Ö Ü

1.

a e i u n

a e i u n

Kana.

2.

o i o e oa ou

a n a e au ni

m u n m em j

3.

r i b p s
ä ö ö ü t

ä ö ö ü t

4.

Z
K

Hüred.

G
D

ae ai ei ea ie ea
an en on no na ne
so sa se si ma me
mi mä mü mö mō

mä mü mö

5.

g l s b h m n i t

õ=de, tō=de, mō=te, hā=das, mā=taš,
tu=tu lu=tu, tu=le rut=tu,
oma tu=ba, oma lu=ba
oma tuba, oma luba.

6.

L
N

M
S

Lammas.

mi=nu nu=ga, ka=na pu=gu, wa=na
lu=gu, li=na ta=ga, pa=ne
luš=ku, wō=ta lah=ti.

R
Z

Z
S

Rits.

a=bi, ap=pi; ra=be, rap=pe; sa=ba,
sap=pa; naa=ber nae=rab; jõe=
mupp on i-lus lill.

ilus lill.

a=hi, a=ni, a=ru, a=si, e=ma, e=si,
i=du, i=hu, e=lu, i=lu, i=su, i=se,
o=da, o=ma, o=nu, o=ra, o=sa, o=si,
u=ba, u=du, õ=de, õ=la, i=sa, e=ma,
onu-tuba.

onu tuba.

9.

ka=pid, ta=pid, to=fid, wo=fid,
nu=fid, pu=fid, ka=fud, ra=fud,
le=hed, me=hed, na=had, sa=had,
tii=rud, wii=rud, hir=wed, fir=wed,
kii=sad, nii=sad, mar=jad, sar=jad;
kase lehed on haljad; mets on
roheline.

haljas.

10.

A E I O U Ä Ö Ü

A E I O U Ä Ö Ü

A=dam, E=wa, I=sak, Ja=kob, Jo=sep,
Zaan, Jaak, Siim, Saam, Zuhan,
Pee=ter on laisk pois. Kein ja Paul
lä=he=wad kooli. Leena män=gib ti=te=ga.

11.

saun, foer, ndel, leib, kael, sai, pauf,
 luit, kait, wdit, kvis, oinas; kuul, kull,
 hää, häll, keel, kess, laud, laut, aed, ait,
 koot, kott, pood, pott, raag, raff, kabi,
 kappi, lubi, suppi; foer wahib muru
 pääl; ta tahab ka leiba saada; lapsed on
 helded; nad söödawad foera hää meelega.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10.

12.

D

H

R

W

oraw.

A-dam ja E-wa o-li-wad e-si-me-sed i-ni-me-
 sed. A-ned ar-mas-ta-wad wett. A-ta Ju-
 mal! Arm jöuab enam kui hirm. Orgjon
 lai. Oras kaswab. Draw hüppab.

O-saw hüppab.

13.

Saugub hästi,
Annab willa,
Wõõrast wihtab,
Dma hotiab.

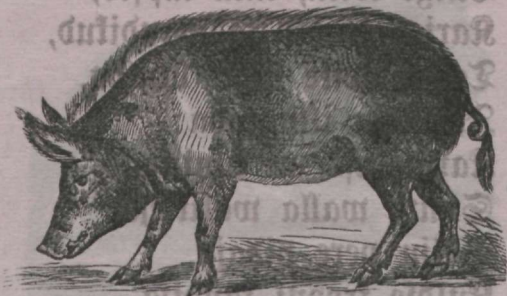

Wol-ga on kõi-ge suu-rem We-ne-maa jõ-gi.
An-na on naes-te-rah-wa nimi. Ta-bo-ri
mäe pääl sai Je-sus muu-de-tud. Si-nai
mäe pääl sai-wad kä-sud an-tud. Ne-bo
mäe pääl su-ri Mo-ses. We-ne rii-gi pää-
lin-na ni-mi on Pe-ter-burg; kroo-ni-mi-se
ja en-di-se pää-lin-na ni-mi on Mosk-wa.

14.

Dö on möö-da läi-nud, a-ga päew on li-gi
tul-nud. Ela-gem auu-sas-ti kui päe-wa a-jal.
Je-ho-wa on kõi-ge ü-lem Ju-ma-la ni-mi.
Kiit-te Is-san-dat kõik pa-ga-nad, ja kiit-te
te-da, kõik rah-was! — Tae-was ja maa lä-
he-wad huk-ka, a-ga mi-nu sõ-na ei lä-
he-mit-te huk-ka. Wal-wa-ge ja pa-lu-ge i-gal
a-jal. Halleluja.

Siga.

Siga.

Ropp küll on see sea teha,
Aga magus tema liha.

Uhte küll kord õue pääl räägib kanadele
sää! „Ütelge, kes on see mees, kes wõib seista
minu ees! — Tore läik on minu silmas,
suled kenamad on ilmas; kuninglikku krooni
kannan, julge, tore minu käik, ilus kannuksete
läik; kes weel kuuleb minu häält, see jääb
seisma jala päält! — Mina terve ilma sees
kõige wahwam wägimees!“ — Küll nii kõr-
gilt ümber wahtis, ja siis waljust laulda
tahtis; korraga sää! haukus Suli, jookstes kute
poole tuli. — Seda nähes wägimees pani
jooksu kõige ees.

Warem karta, kui kahetjeda.

16.

Tulge kofku, küla lapsed,
Karjas käijad kaswanditud,
Tahan teile lugu laulda,
Tmeasju ilmutada:
Karjapoiss on kuningas,
Suure walla walitseja,
Palju pere pidaja,
Kuldse krooni kandija.

17.

Kass.

Mina hoian memme utte,
Kaitfen taadi suurta karja;
Tuli soosta suuri hunti,
Saane alta laia kätäpa,
Murdis maha musta härja,
Kistus ära kirju härja.

18.

„Kuffu, kuffu!“ hüüab tägu ilmlõpmata
puu otsast, nagu tahaks ta ütelda: „Tule
ometi ja waata, mis mees ma olen!“ — Di
mooselanti, kes ennast nii wäekaupa näha
pakub! Koh, astume ligemale, eks me siis
näe, missugune kentsakas loom ta õige on.

Lõwi.

Lõwi murrab. Lammast määgib. Berlin on Saksamaa pealinn. Düüna jõgi jookseb Riia linnast läbi. Gatshina linnas on suur keisri loss. Hiiumaa on Saaremaast põhja pool. Baikali järw Siberimaal on Peipsi järwest palju suurem. Dawalagri mägi on kahesja wersta kõrge. Meie maa kõige kõrgem mägi on Munamägi, see on enam kui weerand wersta kõrge.

Wõista, mis see on?

1. Mit all, loof pääl.
2. Mees läheb toa pääle, liha liud pääs.
3. Walged kanad punasel õrrel.

Kaks wenda.

Kaarel ja Peeter ajasiwad üheforra oma wäikesse õe Liisuga juttu. Nemad rääkisiwad metsa puudest. Wanem wend Kaarel küsis: „Kas teate ka, mis sugune puu kõige ilusam on?“ Kohe kostis Liisufene: „Mina tean, mina tean! Kõige ilusam puu on kuusk!“ „Mispärast siis?“ küsis Kaarel. „Selle pärast, et kuusk ka talwel haljas on ja metsas külmal ajal linnukestele warju annab ja et ta jõuluks kirikus ja kodus meie silma ees hiilgab.“ Siis küsis Kaarel teist korda: „Aga mis sugune puu on kõige pahem?“ Weike Peeter wastas warsti: „Kas on kõige kurjem puu, sest tema otsast tulewad witsad.“

Meesilased.

21.

Hääd lapsed.

Zuku on kuueaastane poisike; ta ei käi weel koolis, aga on juba ise kõik tähed ära õppinud. Zukul on palju mänguasju: piis õlal, jahitask kaelas, mõök wööl, kiitwer pääs ja suurtükk muru pääl. Neid mänguasju on isa Zukule ostnud, sest et ta sõnakuulelik laps on. Zukul on kaks õde ja üks wend. Wanem õde istub pingi pääl ja näitab nooremale punst soldatit, mis Zuku talle kinkinud. Oma wennale õpetas Zuku seebi wahust õhupallisid tegema. Wend istub nüüd muru pääl ja lasseb kuulisid õhusse. Zuku ise, tema õed ja wend armastawad üksteist südamest. Nad on kõik hääd südamega lapsed, ei tülitse ega riidle teine teisega. Iseäranis hääd meelega kannawad nad kodulindude eest hoolt. Kanad ja tuitseid tunnewad neid juba kangelst ära ja tulewad julgesti nende juurde toitu otsima.

Miisugused lapsed teewad oma wanematele rõõmu.

22.

Hoia omad meeled.

Hoia omad meeled
Kurja mõtlemast
Ja kõik ihu liikmed
Pattu tegemast.

Hoia oma keelt ja
Kurja rääkimast,
See toob pahandusi,
Kitub rahu tõest.

Hoia omad silmad
Seda nägemast,
Mis siin suures ilmas
Ekhitab sind wast.

Hoia omad kõrvad
Paha kõnedest,
Pööra nad ka kõrvale
Kõpu laulu eest.

Hoia omad käed
Kurja tegemast;
Teise oma näed,
Seda kiskumast.

Hoia omad jalad
Käimast kurja teed,
Et kus ial lähed,
Käiksid õiged teed.

Arwu-tähed ehk numbrid.

* * * * *
* * * * *

1 2 3 4 5 6 7
üks kaks kolm neli viis kuus seitse

* * * * *
* * * * *

8 9 10
kahelja üheksa kümme

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Ladina ehk Rooma numbrid.

I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
XIII	XIV	XV	XVI	XVII	XVIII	XIX	XX				
13	14	15	16	17	18	19	20				
XXI	XXX	XL	L	LX	LXX	LXXX	XC	C			
21	30	40	50	60	70	80	90	100			
CC	CCC	CD	D	DC	DCC	DCCC	CM	M			
200	300	400	500	600	700	800	900	1000			

Arvutamisõpetuse märkide tähendusmärgid.

- + (plus) kokkuarvamise märk; $6+2$ tähendab kuus ja kaks.
- (minus) mahaarvamise märk; $9-3$ tähendab 9-st võtta 3 ära.
- × kasmutamise märk; 5×4 tähendab 5 korda 4.
: jagamise märk; $2:10$ tähendab 2 on 10 sees.
- = sõrdlemise märk; $5+3=8$ tähendab 5 ja 3 on 8 ehk $10-3=7$ täh. 10-nest 3 ära jääb 7;
 $5 \times 5 = 25$ tähendab 5 kord 5 on 25; $4:20 \equiv 5$ täh. 4 on 20 sees 5 korda.

Meie ristiusu õpetuse viis peatükki.

Esimene peatükk.

Jumala künnest käsust.

Esimene käsk.

Mina olen Issand, sinu Jumal. Sul ei pea mitte teisi jumalaid olema minu kõrvas.

Mis see on?

Meie peame Jumalat üle kõige asjade kartma, armastama ja tema peale lootma.

Teine käsk.

Sina ei pea Issanda oma Jumala nime mitte ilma asjata suhu võtma; sest Issand ei jäta seda nuhtlemata, kes tema nime kurjaste pruugib.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie tema nime juures mitte ei nea, ei wanu, ei lausu, ei waleta ega peta; waid et meie seda kõige häda sees appi hüüame, palume, kibame ja täname.

Kolmas käsi.

Sina pead pühapäewa pühitsema.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie jutlust ja Jumala sõna ei põlga; waid et meie seda pühaks peame, heal meel elame ja õpime.

Neljäs käsi.

Sina pead oma isa ja oma ema auustama, et sinu käsi hästi käib ja sina kaua elad maa peal.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma wanemaid ja isandaid ei põlga ega wihasta; waid et meie neid auustame, neid teenime, nende sõna kuuleme ja neid armsaks ja kalliks peame.

Viies käsi.

Sina ei pea mitte tapma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese ihule ühtegi kahju ega kurja ei tee; waid et meie teda aitame ja temale head teeme kõiges ihu hädas.

Kuues käsi.

Sina ei pea mitte abieliu rikkuma.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie lastaste ja puhtaste elame kõnedes ja tegudes; ja et igauks peab oma abikaasat armastama ja auustama.

Seitsmes käsk.

Sina ei pea mitte varastama.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese raha ehk wõra ei wõta, ei ka kawala kauba ega petise tödga eneste poole ei kisu; waid et meie tema wara ja peatoidust aitame kaswatada ja hoida.

Ahheksas käsk.

Sina ei pea mitte ülekohut tunnistama oma ligimeie wastu.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese peale mitte kawalaste ei waleta, teda mitte ära ei anna, keelt ei pekka ega kurje kõnesid tema peale ei tõsta; waid et meie tema eest kostame, kõik head temast kõneleme, ja kõik asjad heaks kääname.

Üheksas käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese koda.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese pärandust ehk koda kawaluslega ei püüa ega õiguse nimel eneste woole ei kisu; waid et meie teda aitame, et tema jeda enesele wõiks pibada.

Kümnes käsk.

Sina ei pea mitte himustama oma ligimese naist, sulast, ummardajat, weisid ega muud, mis tema päralt on.

Mis see on?

Meie peame Jumalat kartma ja armastama, et meie oma ligimese naist, peret ega weisid ära ei awatele ega wägisi ei wõta; waid et meie neid manitseme, et nemad paigale jääwad ja teewad, mis nende kohus on.

Mis ütleb nüüd Jumal kõigist neistinaisist käskudest?

Tema ütleb nõnda: Mina Issand, sinu Jumal, olen üks püha wihaga Sumal, kes wanemate patu nuhtleb

laste kätte kolmandast ja neljandast põlvest saadil, nende kätte, kes mind vihkawad; aga neile, kes mind armastawad ja minu käsud peawad, teen mina head tuhandest põlvest saadil.

Mis see on?

Jumal ahwardab nühelda kõiki, kes neistfinasist käskudest üle astuwad; seepärast peame meie tema wiha kartma ja ei mitte nendefinaste käskude wastu tegema; aga tema tõutab armu ja kõik head kõigile, kes need käsud peawad; seepärast peame meie teda ka armastama, tema peale lootma ja hea meelega tema käsku mööda tegema.

Teine peatükk.

Pühast ristiusust.

Esimene õpetus.

Loomisest.

Mina usun Jumala Isa, Kõigewägewama, taewa ja maa Looja sisse.

Mis see on?

Mina usun, et Jumal mind ja kõik loomad on loonud, mulle ihu ja hinge, silmad, kõrwad ja kõik liikmed, mõistuse ja kõik meeled on annud, ja weel hoiab; peale selle riided ja kingad, söömise ja joomise, koha ja maja, naese ja lapse, põllu, weised ja kõik wara, kõik ihu ja elu tarwidust ja toidust rohkestest ja igapäew annab; ja kõige häda ja kurja eest hoiab ja kaitseb; ja seda kõik teeb tema isalikust jumalikust armust ja heldusest, ja ei mitte seepärast, et mina seda wäärt ehk teeninud olen. Selle eest on minu kohus teda kiita, tänada, teenida ja tema sõna kuulda. See on tõeste tõsi.

Teine õpetus.

Lunastamisest.

Mina usun Jeesuse Kristuse, Jumala ainusündinud Poja, meie Issanda sisse, kes on saadud Pühast Wai-

must, ilmale toodud neitsist Maariast, kannatanud Pontsiuse Pilatuse all, risti löödud, furnud ja maha maetud, alla läinud põrguhauda, kolmandal päeval jälle ülestõusnud furnuist, üles läinud taewa, istub Sumala, oma kõigewägewama Isa paremal käel, sealt tema tuleb kohut mõistma elawate ja furnute peale.

Mis see on?

Mina usun, et Jeesus Kristus, tõsine Sumal, omast Isast igaweste sündinud, ja ka tõsine inimene, neitsist Maariast ilmale toodud, minu Issand on, kes mind, arakadunud ja hukkamõistetud inimese, on pealinud ja lunastanud, kõigest patust, surmast ja kuradi wäest, ei mitte kulla ega hõbedaga, waid oma püha kalli werega ja oma ilmaüüta kannatamise ja surmaga; et mina tema oma pidin olema, tema riigis tema all elama ja teda teenima igaweses õiguses, wagaduses ja õndsuses, nõnda kui tema on üles tõusnud surmast, elab ja walitseb igaweste. See on tõeste tõsi.

K o l m a s õ p e t u s .

Pühitsemisest.

Mina usun Püha Waimu sisse, üht püha ristikogudust, pühade ofasaamist, pattude andeksandmist, liha ülestõusmist ja igawest elu. Amen.

Mis see on?

Mina usun, et mina omast meelest ja wäest mitte ei wõt Jeesuse Kristuse, oma Issanda, sisse uskuda ega tema juure saada; waid Püha Waim on mind ewangeliumi läbi kutsunud, oma annetega walgustanud, õige usu sees pühitseminud ja hoidnud; nõnda kui tema kõik püha ristikogudust maa peal kutsub, kogub, walgustab, pühitseb ja Jeesuse Kristuse juures õige ja ainu usu sees hoiab; sessamas ristikoguduses tema minule ja kõigile usklikkudele igapäew kõik patud rohkeste andeks annab, ja wiimisel päewal mind ja kõik furnud ülesäratab, ja minule, kõige usklikkudega Kristuses, igawese elu annab. See on tõeste tõsi.

Rolmas peatiitf.

Püha Meie Iſa palwe.

Meie Iſa, kes ſa oled taewas, pühitſetud ſaagu ſinu nimi, ſinu riik tulgu, ſinu tahtmine ſündigu, kui taewas, nõnda ka maa peal, meie igapäewast leiba anna meile tänapäew, ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele, ja ära ſaada meid mitte kiufatuse ſiſſe, waid peasta meid kurjast ära; ſest ſinu päralt on riik ja wägi ja auu igaweste. Amen.

Esimesed palwe sõnad.

Meie Iſa, kes ſa oled taewas.

Mis ſee on?

Jumal tahab meid ſeeläbi armuliktult kutsuda, et meie peame uskuma teda meie õige Iſa ja meid tema õiged lapsed olewat; et meie julgeſte ja kindla lootusega teda peame paluma, nõnda kui armsad lapsed oma armast iſa paluwad.

Esimene palwe.

Pühitſetud ſaagu ſinu nimi.

Mis ſee on?

Jumala nimi on küll iſeeneſest püha; aga meie palume ſeſſinaſes palweſ, et ta ka meie juures ſaaks pühitſetud.

Kuidas ſünnib ſee?

Kui Jumala sõna ſelgeſte ja puhtaſte õpetataſſe ja meie ka pühaste kui Jumala lapsed ſeda mööda elame; ſeſs aitta meid, armas taewane Iſa! Aga kes teiſt wiifi õpetab ja elab, kui Jumala sõna õpetab, ſee ei pühitſe mitte meie ſeas Jumala nime; ſelle eest hõia meid, armas taewane Iſa!

Teine palwe.

Sinu riik tulgu.

Mis ſee on?

Jumala riik tuleb küll ilma meie palweta iſeeneſest; aga meie palume ſeſſinaſes palweſ, et ta ka meie juure tuleks.

Kuidas sünnib see?

Kui taewane Jsa oma Püha Waimu meile annab, et meie tema püha sõna tema armu läbi usume ja Jumala meele pärast elame siin ajalikult ja seal igaweste.

K o l m a s p a l w e.

Sinu tahtmine sündigu, kui taewas, nõnda ka maa peal.

Mis see on?

Jumala hea ja armuline tahtmine sünnib küll ilma meie palweta; aga meie palume jessinases palwes, et ta ka meie juures sünniks.

Kuidas sünnib see?

Kui Jumal kõik kurja nõuu ja tahtmist rikub, ja keelab neid, kes meid ei taha lasta Jumala nime pühitseda ega tema riiki meie juure tulla, kui on kuradi, maailma ja meie liha tahtmine; waid kinnitab ja hoiab meid kindlaste oma sõnas ja usus meie otsani; see on tema armuline ja hea tahtmine.

M e l j a s p a l w e.

Meie igapäewast leiba anna meile tänapäew.

Mis see on?

Jumal annab igapäewase leiba küll ilma meie palweta wigile kurja inimestele; aga meie palume jessinases palwes, et tema meile annaks seda mõista ja tänuga wastu wõtta meie igapäewast leiba.

Mis on igapäewane leib?

Kõik, mis meie ihu toiduseks ja ülespidamiseks tarwis läheb; söömine, joomine, riided, kingad, koda, maja, põld, weised, raha, wara, waga abikaasa, waga lapsed, waga pere, waga ja truu ülemad, hea walitsus, hea ilm, rahu, terwis, auus elu, head sõbrad, truu naabrid, ja muud niisugused asjad.

W i e s p a l w e.

Ja anna meile andeks meie wõlad, kui meie andeks anname oma wõlglastele.

Mis see on?

Meie palume seshinases palwes, et taewane Iisa mitte ei tahaks waadata meie pattude peale ega nende pärast meile seda keelba, mis meie palume; sest meie ep ole seda mitte wäärt, mis meie palume, ega pole seda ka mitte teeninud; waid tema tahaks meile seda kõik armust anda, sest et meie igapäew palju pattu teeme ja küll selget nuhtlust teenime; siis tahame meie ka südamest andeks anda ja heal meelel head teha neile, kes meie wastu eksiwad.

Kuues palwe.

Ta ära saada meid mitte kiusatuse sisse.

Mis see on?

Jumal ei kiusa küll kedagi, aga meie palume seshinases palwes, et Jumal meid tahaks hoida ja üles pidada, et kurat, maailm ja meie liha meid ei peta ega saada ebahusu, meelega-heitmise ja mõne muu juure patu ja häbi sisse; ja kui meid seega peaks kiusatama, et meie kummatagi wiimselt ära wõidame ja wõinust saame.

Seitsmes palwe.

Waid peasta meid kurjast ära.

Mis see on?

Meie palume seshinases palwes kui ühel hoobil, et taewane Iisa meid tahaks peasta kõigesugusest ihu ja hinge, waranduse ja auu kahjust; ja wiimaks, kui meie surma tunnike tuleb, õndsas otsas meile anda ja armuga seshinasest hädaorust enese juure taewa wõtta.

Wiimsed palwe sõnad.

Sest sinu pärast on riik ja wägi ja auu igaweste. Amen.

Mis on aamen?

See on, et mina pean kindlaste uskuma, et taewane Iisa meie palwed heldeste on wastu wõtnud ja kuulnud; sest et tema ise meid on käskinud nõnda paluda ja töötanud, et tema meid tahab kuulda. Amen, aamen, see on: jah, jah, see peab tõeste nõnda sündima.

Neljas peatükk.

Püha ristimise sakrament.

1. Mis on ristimine?

Ristimine ei ole mitte paljas wesi, waid niisugune wesi, mis Jumala käsus on seatud ja Jumala sõnaga ühte pandud.

Mis Jumala sõna see on?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Matteuse raamatu wiimses peatükis: Minge ja tehke jüngriks kõik rahwad, neid ristides Isa ja Poja ja Püha Waimu nime sisse.

2. Mis annab ehk saadab ristimine?

Tema saadab pattude andeksandmist, peastab ära surmast ja kuradist, ja annab igawest õndsust kõigile, kes usuvad, nõnda kui Jumala sõnad ja tõutused kuulutawad.

Misugused on need Jumala sõnad ja tõutused?

Kui meie Issand Jeesus Kristus ütleb Markuse raamatu wiimses peatükis: Kes usub ja keda ristitakse, see peab õndsaks saama, aga kes ei usu, seda peab hukka mõistetama.

3. Kuidas wõib wesi nii suuri asju teha?

Wesi ei tee seda tõeste mitte, waid Jumala sõna, mis weega ja wee juures on, ja usk, mis sedasama Jumala sõna wee sees usub; sest ilma Jumala sõnata on wesi paljas wesi, ja ei mitte ristimine; aga Jumala sõnaga on ta ristimine, see on üks elu wesi täis armu ja uuesündimise pesemine Püha Waimu sees, kuidas püha Paulus ütleb Tiituse raamatu kolmandas peatükis: Jumal on meid õndsaks teinud uuesündimise pesemise ja Püha Waimu uuendamise läbi, keda tema on wälja walanud meie peale rohkestest Jeesuse Kristuse, meie Õnnistegija, läbi, et meie, tema armu läbi digeks tehtud, igawese elu pärijaitks pidime saama lootuse järele; see on uustaw sõna.

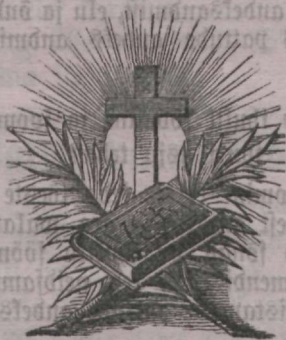
4. Mis tähendab niisugune weeristimine?

See tähendab, et wana Aadami meie sees igapäewase kahetsemise ja patustpöörmise läbi peab ära uputatud saama ja surema, kõige pattude ja kurja hinudtega, ja igapäew jälle ette

tulema ja üles tõusma uus inimene, kes õiguses ja puhtuses Jumala ees peab igaweste elama.

Kus see on kirjutatud?

Püha Paulus ütleb omas raamatus Rooma rahwale kirjutatud, kuendas peatükis: Meie oleme Kristusega maha maetud ristimise läbi surma sisse, et otsegu Kristus on üles äratatud surmuisest Issa auu läbi, meie ka nõnda peame uues elus jääma.

Viies peatükk.

Püha altari sakrament.

1. Mis on altari sakrament?

See on meie Issanda Jeesuse Kristuse tõsine ihu ja veri, leiwa ja wiina all meile ristirahwale süüa ja juua, Kristuse enese seatud.

Kus see on kirjutatud?

Nõnda kirjutawad pühad ewangelistid Matteus, Markus, Luukas, ja püha Paulus:

Meie Issand Jeesus Kristus sel ööl, kui teda ära anti, wõttis leiwa, tänas, murdis, ja andis oma jüngritele ja ütles: „Wõtke, sööge, see on minu ihu, mis teie eest antakse; seda tehke minu mälestuseks!“

Selsamal kombel wõttis tema ka karika pärast õhtusöömaiega, tänas ja andis oma jüngritele ja ütles:

„Bötte ja jooge kõik sealt seest; see finane karikas on uus seadus minu veres, mis teie eest ära walatakse pattude andeksandmiseks; seda tehke nii mitu korda, kui teie seist joote, minu mälestuseks!“

2. Mis kasu on meil see sugusest söömisest ja joomisest?

Seda näitavad meile need sõnad: „Mis teie eest antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks“; see on, et meile sakramendis pattude andeksandmist, elu ja õndsust nende sõnade läbi antakse; sest kus pattude andeks andmist on, seal on ka elu ja õndsust.

3. Kuidas võib ihulik söömine ja joomine niisugusid suuri asju teha?

Söömine ja joomine ei tee seda tõeste mitte, vaid need sõnad: „Mis teie eest antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks“; need sõnad on ihuliku söömise ja joomisega ühes ülem ast sakramendis; ja kes neidsamu sõnu usub, sel on, mis nemad tunnistavad: pattude andeksandmine.

4. Kes võtab auusaste see finase sakramendi vastu?

Baastuda ja ihu poolest ennast walmistada, on küll üks kaunis väljaspidine kumbe; aga see on õieti ja hästi walmistatud, kes neid sõnu usub: „Mis teie eest antakse ja ära walatakse pattude andeksandmiseks“; aga kes neid sõnu ei usu, ehk kaksipidi mõtleb, see ep ole mitte wäärt ega hästi walmistatud, sest see sõna: „Teie eest!“ nõuab selgeid usklikka südameid.

Palve enne söömist.

Kõikide filmad loodavad, Issand, Sinu peale. Sina annad neile nende rooga omal ajal. Sa teed oma helded käed lahti ja täidab kõik, mis elab, hea meelega. Õnnista ka seda leiba ja rooga Sinu püha nime auuks! Amen.

Sa jagad taewa rooga
Ja elu karikast,
Ring ühendad meid S'uga
Täna ja igawest.

Palve pärast söömist.

Tänagem Issandat, sest Tema on hea ja Tema heldus kestab igaweste. Ta lasseb rohtu kasvada lojuste ja orast inimeste tarwis. Muu olgu Issale, Pojale ja Pühale Waimule! Amen.

Ja anna seda tänapäew,
Et lõpku kõik maailma waew,
Kui kuulen Sinu õnnistust,
Siis tundku süda rõõmustust.

Homniku palve.

Sa oled mind sel öösel armulikult hoidnud ja kaitsnud, oh Issand! walgusta siis ise minu patust südant, et ma Sind üksnes wõiksin karta ja armastada, nõnda kui Sinu lapse kord ja kohus. Oh ole ka sel päewal oma armuga minu juures ja õnnista minu ettewõtmist. Amen.

Wiisil: Jumal, maa ja taewa looja.

Sinu nimel ärtan üles,
Sulle laulan kiitust ka;
Kanna mind sel päewal süles,

Ünnista mind armuga.
Sina minu Jesuke,
Mina sinu lapsuke?

Õhtu palve.

Oh Issand! Sinu armu läbi olen ma jälle seda kallist õhtu-tundi näha saanud. Oh anna mulle minu täna päewast pattu jälle armust andeks, mis ma kogemata ehk meelega Sinu wastu olen teinud ja wõta mind ise sellel ööl oma armu tiirwa alla, siis ei sünni mulle ühtegi kahju ega kurja. Amen.

Wiißil: Müüd hing'wad inimesed.

Müüd heidan une kätte,
Ja tulen weel Su ette,
Oh kallis Jesuke!
Mind lase rahus ma'ata,
Ja ise taewast waata,
Kus hingab Sinu lapsuke!

Wiißil: Müüd hing'wad inimesed.

Sina minu armu läbi

Sulle laulan kiitust ja

Annad mind ise

Ladina keele trüki tähed.

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh

Na Bb tse Dd Ee ehw Gg Hg

Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp

Si Si Kt Ll Mm Nn Do Pp

Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx

ku Nr Ss Tt Uu hwau Ww its

Yy Zz Ää Öö Üü.

ipsilon tset Ää Öö Üü.

Gesti-keele kofku kirjutamine.

Kannatus on kibe, aga tema ots on kuld.

Keel surmal ualusalatt kui möök.

Studust ei wõi wägiwaldselt wõita.

Waleb on lühikesed jalad.

A a B b D d E e G g

A a B b D d E e G g

H h I i J j K k L l

H h I i J j K k L l

M m N n O o P p R r

M m N n O o P p R r

S s T t U u W w

S s T t U u W w

Ä ä Ö ö Ü ü

Ä ä Ö ö Ü ü

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

Suured ja väikesed Beneseele kirjutuse ja
trüki tähed.

Aa Bb Cc Dd Ee Mm

Aa Bb Cc Dd Ee Mm
(Aa) (Bb) (Cc) (Dd) (Ee) (Mm)

Zz Ii Kk Ll Mm Nn

Zz Ii Kk Ll Mm Nn
(Zz) (Ii) (Kk) (Ll) (Mm) (Nn)

Oo Pp Cc Tt Uu Ff

Oo Pp Cc Tt Uu Ff
(Oo) (Pp) (Cc) (Tt) (Uu) (Ff)

Xx Cc Uu Ww

Xx Cc Uu Ww
(Xx) (Cc) (Uu) (Ww)

Ъъ Ыы Ъъ Ээ Юю

Ъъ Ыы Ъъ Ээ Юю
(jer) (jeröi) (jierj) (jätj) (Ee) (Ju)

Ja Oo Uu Uii
Яя Вв Vv Йй

(Ja ja) (hwita) (ishitsa) (isfratfoi)

Братъ, братъ, столъ, столъ, шкапъ, коль.

Wend, wõtna, laud, nii palju, kapp, kui.

Шестъ, бранъ, брань, дѣнь-г'и, сколь-ко.

kuus, wõdetud, riid, raha, kui palju.

Толь-ко, семь-я, брать-я, свинь-я, коль.

üksnes, perekond, wenna, siga, teinäs.

Цѣ-нѣ, кѹ-ри-ца, ли-цѣ, птѣ-ца, ѹм-ни-ца.

hind, kana nägu, lind, tark.

У-ли-ца, мы, вы, мѣ-ло, ры-ба, лѣ-ко, мой.

ulits, meie teie, see, kala, minu minu.

Твой, лѣ-нѣ-я, пѣ-нѣ-е, чай, I-о-на, свой.

Sinu, juon, laulmine, teewesi, Zonas oma.

Пѣч-ка, ча-шка, ще-ка, пѣ-ща, рѹч-ка.

ahi, kaus, pale, toit, sang.

Щед-ро, чу-до, тол-щю, чис-ло, боч-ка.
Heldesti, ime, raksem, arvu, waat.

Рыба ищетъ, гдѣ глубже, а человекъ гдѣ лучше.
Kala otsib, kus sügavam, aga inimene, kus parem.

Сегодня мнѣ, а завтра тебѣ. Täna mulle, aga
homme sulle.

Старый говорить о томъ, что дѣлалъ; Wana rää-
gib sellest, mis (ta) tegi;

молодой что будетъ дѣлать, а глухой, что дѣлаетъ.
noor (seada), mis (ta) saab tegema, aga rümal, mis
(ta) teeb.

Слава Богу! Боже, Царя храни!

Tänu Sumalale! Sumal keisrit kaitse (Са)!

Kuude ja nädala päewade nimed.

Январь = Jaanuar, Февраль = Weebuar, Мартъ =
Märts, Апрель = April, Май = Mai, Июнь =
Juni, Июль = Juli, Августъ = August, Сентябрь
= September, Октябрь = Oktober, Ноябрь = No-
wember, Декабрь = Detsember. — Воскресенье =
Pühapäew, Понедѣльникъ = Esmaspä., Вторникъ
= Teisip., Среда = Kesknäd., Четвертокъ = Neljapä.,
Пятница = Reede, Суббота = Laupäew.

Wõõrad tähed.

C c *C c* (tse) räägitakse kui pehme k: Carl, Colum-bus, Cornelius; aga e, i, ä, ö ees kui tse: Centner, Sicilia, Cäsar.

Ch ch *Ch ch* (tse-ha) räägitakse kui kõwa ha ning sh, sõna alguses ka kui k: Chaldäa, Chiwa, Christus Koch, Charlotte.

F f *F f* (ehw) räägitakse kui kõwa w: Friedrich, Ferdinand, geografia.

Z z *Z z* (tset) räägitakse kui kõwa tz: Zion, Zeitung, Lazarus.

V v *V v* (fau) räägitakse muis keeltes kui w: Victor, aga Saksakeeles kui f: Vater.

Sch sch *Sch sch* (es-tse-ha) heli ei ole wõimalik tähendada, seda lase omale ette rääkida: Schiller, Schubert, schön.

Qu qu *Qu qu* (tu) räägitakse kui kw: Quarta.

X x *X x* (ifs) räägitakse kui ks: Alexander, Felix, Ferges.

Y y *Y y* (ipülon) räägitakse kui ü, aga sõna alguses täishealelise ees, kui j: hynä, York.

úfs = ford = úfs.

1 ford 1 on 1	1 ford 2 on 2	1 ford 3 on 3
2 × 1 = 2	2 × 2 = 4	2 × 3 = 6
3 × 1 = 3	3 × 2 = 6	3 × 3 = 9
4 × 1 = 4	4 × 2 = 8	4 × 3 = 12
5 × 1 = 5	5 × 2 = 10	5 × 3 = 15
6 × 1 = 6	6 × 2 = 12	6 × 3 = 18
7 × 1 = 7	7 × 2 = 14	7 × 3 = 21
8 × 1 = 8	8 × 2 = 16	8 × 3 = 24
9 × 1 = 9	9 × 2 = 18	9 × 3 = 27
10 × 1 = 10	10 × 2 = 20	10 × 3 = 30
1 ford 4 on 4	1 ford 5 on 5	1 ford 6 on 6
2 × 4 = 8	2 × 5 = 10	2 × 6 = 12
3 × 4 = 12	3 × 5 = 15	3 × 6 = 18
4 × 4 = 16	4 × 5 = 20	4 × 6 = 24
5 × 4 = 20	5 × 5 = 25	5 × 6 = 30
6 × 4 = 24	6 × 5 = 30	6 × 6 = 36
7 × 4 = 28	7 × 5 = 35	7 × 6 = 42
8 × 4 = 32	8 × 5 = 40	8 × 6 = 48
9 × 4 = 36	9 × 5 = 45	9 × 6 = 54
10 × 4 = 40	10 × 5 = 50	10 × 6 = 60
1 ford 7 on 7	1 ford 8 on 8	1 ford 9 on 9
2 × 7 = 14	2 × 8 = 16	2 × 9 = 18
3 × 7 = 21	3 × 8 = 24	3 × 9 = 27
4 × 7 = 28	4 × 8 = 32	4 × 9 = 36
5 × 7 = 35	5 × 8 = 40	5 × 9 = 45
6 × 7 = 42	6 × 8 = 48	6 × 9 = 54
7 × 7 = 49	7 × 8 = 56	7 × 9 = 63
8 × 7 = 56	8 × 8 = 64	8 × 9 = 72
9 × 7 = 63	9 × 8 = 72	9 × 9 = 81
10 × 7 = 70	10 × 8 = 80	10 × 9 = 90

10 ford 10 on 100.

10 × 100 = 1000.

10 × 1000 = 10,000.

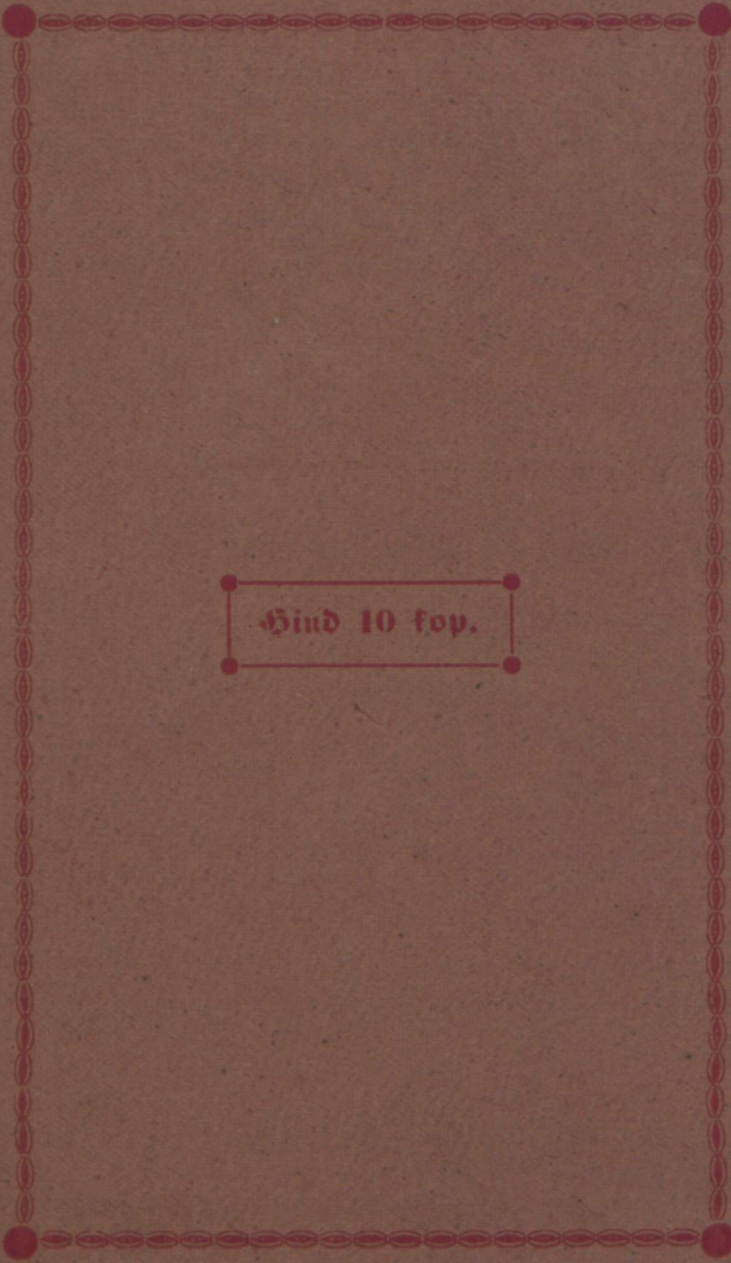
10 × 10,000 = 100,000.

10 × 100,000 = 1,000,000.

eft 1000 × 1000 = 1,000,000.

Emur úfs ford úfs.

1 ford 10 on 10	1 ford 11 on 11	1 ford 12 on 12
2 × 10 = 20	2 × 11 = 22	2 × 12 = 24
3 × 10 = 30	3 × 11 = 33	3 × 12 = 36
4 × 10 = 40	4 × 11 = 44	4 × 12 = 48
5 × 10 = 50	5 × 11 = 55	5 × 12 = 60
6 × 10 = 60	6 × 11 = 66	6 × 12 = 72
7 × 10 = 70	7 × 11 = 77	7 × 12 = 84
8 × 10 = 80	8 × 11 = 88	8 × 12 = 96
9 × 10 = 90	9 × 11 = 99	9 × 12 = 108
10 × 10 = 100	10 × 11 = 110	10 × 12 = 120
1 ford 13 on 13	1 ford 14 on 14	1 ford 15 on 15
2 × 13 = 26	2 × 14 = 28	2 × 15 = 30
3 × 13 = 39	3 × 14 = 42	3 × 15 = 45
4 × 13 = 52	4 × 14 = 56	4 × 15 = 60
5 × 13 = 65	5 × 14 = 70	5 × 15 = 75
6 × 13 = 78	6 × 14 = 84	6 × 15 = 90
7 × 13 = 91	7 × 14 = 98	7 × 15 = 105
8 × 13 = 104	8 × 14 = 112	8 × 15 = 120
9 × 13 = 117	9 × 14 = 126	9 × 15 = 135
10 × 13 = 130	10 × 14 = 140	10 × 15 = 150
1 ford 16 on 16	1 ford 17 on 17	1 ford 18 on 18
2 × 16 = 32	2 × 17 = 34	2 × 18 = 36
3 × 16 = 48	3 × 17 = 51	3 × 18 = 54
4 × 16 = 64	4 × 17 = 68	4 × 18 = 72
5 × 16 = 80	5 × 17 = 85	5 × 18 = 90
6 × 16 = 96	6 × 17 = 102	6 × 18 = 108
7 × 16 = 112	7 × 17 = 119	7 × 18 = 126
8 × 16 = 128	8 × 17 = 136	8 × 18 = 144
9 × 16 = 144	9 × 17 = 153	9 × 18 = 162
10 × 16 = 160	10 × 17 = 170	10 × 18 = 180
1 ford 19 on 19	1 ford 20 on 20	1 ford 24 on 24
2 × 19 = 38	2 × 20 = 40	2 × 24 = 48
3 × 19 = 57	3 × 20 = 60	3 × 24 = 72
4 × 19 = 76	4 × 20 = 80	4 × 24 = 96
5 × 19 = 95	5 × 20 = 100	5 × 24 = 120
6 × 19 = 114	6 × 20 = 120	6 × 24 = 144
7 × 19 = 133	7 × 20 = 140	7 × 24 = 168
8 × 19 = 152	8 × 20 = 160	8 × 24 = 192
9 × 19 = 171	9 × 20 = 180	9 × 24 = 216
10 × 19 = 190	10 × 20 = 200	10 × 24 = 240
1 ford 25 on 25	1 ford 50 on 50	1 ford 60 on 60
2 × 25 = 50	2 × 50 = 100	2 × 60 = 120
3 × 25 = 75	3 × 50 = 150	3 × 60 = 180
4 × 25 = 100	4 × 50 = 200	4 × 60 = 240
5 × 25 = 125	5 × 50 = 250	5 × 60 = 300
6 × 25 = 150	6 × 50 = 300	6 × 60 = 360
7 × 25 = 175	7 × 50 = 350	7 × 60 = 420
8 × 25 = 200	8 × 50 = 400	8 × 60 = 480
9 × 25 = 225	9 × 50 = 450	9 × 60 = 540
10 × 25 = 250	10 × 50 = 500	10 × 60 = 600

Гинд 10 фoy.